

משרד הביטחון
המזכירות הפדגוגית – רוח חברה ומורשת
הפיקוח על הוראת הספרות

"הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עד-יאכל טרף ודם חללים ישטה".

(בסדר כ"ג, ט"ד)

חלקו הראשון של הפסוק **"הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא"** מתאר את עם ישראל כעם חזק, עיקש ונחוש, שאינו מוותר גם כשהדרך קשה. הוא מסמל אומץ, אמונה בדרך, ורוח גבורה גם ברגעים של קושי ומאבק. המשכו של הפסוק **"לא ישכב עד-יאכל טרף ודם חללים ישטה"** מתאר את העם ככזה שאינו עוצר ולא נח עד שיממש את מטרותיו. אפשר לפרש את ה"טרף" וה"דם" לא בהכרח כמלחמה, אלא כסמל לנחישות, התמדה, חתירה להישגים ולצדק גם כשהדרך קשה ודורשת מאמץ.

- **לביא** הוא שם עצם המתאר **אריה צעיר** - לא גור קטן, אלא זכר צעיר יחסית, שכבר יצא מגיל הגור, אך עדיין לא הגיע לבגרות מלאה.
- במקרא ובשירה העברית, הלביא משמש כדימוי לעוצמה, לאומץ, לתעוזה לתחושת התחדשות, ולכוח שלא נרתע ממכשולים.

חלק ראשון: כתיבה יצירתית

יומן בוקר של אדם "כלביא":

דמיינו נער או נערה שקמים בבוקר עם תחושת שליחות, כאילו הם נושאים בליכם מטרה גדולה.

כתבו עמוד ביומן שלהם, שבו הם מתארים את התחושה הזאת.

- מה נותן להם כוח?
- מה מחכה להם באותו יום?
- מהי הימנעות "שהם חוצים להשיג"?
- מה יאפשר להם לא "לשכב לנח" עד שיגיעו אליו?

שיחה עם הלבני הפנימי שלי:

כתבו שיחה בין "אני" לבין הקול הפנימי שלכם, שנשמע כמו לביא או כמו לביאה.

- מה הוא אומר לכם כשקשה?
- באילו מילים של עידוד, או של נחישות הוא משתמש?
- האם הוא מצביח לכם לא לוותר עד שתשלימו את הדבר, או את המטרה שלכם?

משל קצר:

כתבו משל קצר על חיה צעירה (לא בהכרח לביא), שרוצה להיות אמיצה וחזקה.

- מה עובר עליה?
- מי עוזר לה בדבר?
- בסוף המשל שלהם את הפסוק יָעַם כְּלָבִיא יָקוֹם וּבְאֵי יִתֵּן שֵׁא"ל בְּאוֹפֶן סִמְלִי, או בְּאוֹפֶן יְשִׁי.

חלק שני: משימה עם כלי בינה מלאכותית 🤖

*** שימו לב, יש להפנות את התלמידים להשתמש רק בכלי AI מאושרים בקטלוג החינוכי

יצירת תמונה עם AI 💡

הכנסו לכלי AI ליצירת תמונות.

הזינו פרומפט שמתקשר לפסוק והציגו ביטוי חזותי למסר של עמידה איתנה, כוח פנימי ונחישות. למשל:

"נער צעיר קם בבוקר ליד חלון פתוח, מאחוריו צל ענק של לביא עומד באור הזריחה, כולו תחושת שליחות והתחדשות."

כתבו לצד התמונה:

- מה כואב בתמונה?
- מה מביטאת התמונה?
- איך התמונה מתקשרת לפסוק?

שיחה עם "לביא מלאכותי" 💡

פתחו שיחה עם כלי AI ובקשו ממנו לדבר אתכם כקול פנימי של "לביא מוסרי". בקשו ממנו לעזור לכם להתמודד עם משימה שאתם כמעט מוותרים עליה, ולדרכן אתכם להמשיך עד שתסיימו.

העתיקו את השיחה, או צרפו קישור אליה וכתבו בעקבות השיחה:

- מה הכשלתם?
- מה עבר לכם להמשיך?
- האם השיחה עזרה לכם להבין את המשמעות של כל הפסוק?

גרסה מודרנית לפסוק: 💡

בקשו מה-AI לנסח את הפסוק כולו בסגנון עכשווי. למשל:

- שיר ראפ קצר
- פתיח לפוסט מעצים
- סלוגן של קמפיין חברתי או בית-ספרי

כתבו:

- מה אהבתם בגרסה המדוברת?
- האם היא מצליחה לשמר את העוצמה של הפסוק המקראי?
- מה חשוב לא לאבד כשמעבירים דעין עתיק לשפה עכשווית?

חלק שלישי: האריה בספרות הילדים והנוער

לפניכם שתי דוגמאות לספרי ילדים בהם מככב אריה.

אריה הספריה הוא ספר ילדים שנכתב באנגלית על ידי מישל קנודסון ואויר על ידי קווין הוקס.

הספר פורסם לראשונה בשנת 2008 ותורגם לעברית על ידי אירית ארב במסגרת הוצאת כנרת זמורה-ביתן.

העלילה מתרחשת בספריה, מקום שמקפידים בו על כללים של שקט והתנהגות הולמת. יום אחד מגיע אריה לספריה, אך להפתעת כולם, אף אחד מהכללים אינו אוסר על נוכחותו. בניגוד לציפיות, האריה אינו מפריע: הוא אינו טורף ספרים, לא מאיים ולא משתולל, אלא דווקא משתלב, עוזר ומבקש להיות חלק מהשגרה.

הוא לוקח על עצמו תפקידים שונים. עוזר בסידור הספרים, משתתף בניקיונות, ומסייע לילדים להגיע למדפים הגבוהים. בהדרגה, נוכחותו הופכת טבעית וחיונית, והילדים מתחילים לחכות לו מדי יום.

הספר מעביר כמה מסרים חשובים:

מצד אחד, שמירה על כללים היא חשובה, אך מצד שני, יש צורך גם ביכולת להפעיל שיקול דעת ולא לפעול תמיד לפי התבנית הקבועה.

הספר גם מדגיש את הערך שבקבלת השונה, ואת ההבנה שלא כל מה שאינו מוכר הוא בהכרח שלילי או מסוכן.

בחירה מעניינת של המחברת היא לא לקרוא לאריה בשם. הבחירה הזו מעודדת את הקוראים להתבונן בדמותו כמות שהיא, לא כחיה מאולפת או שייכת למישהו, אלא פשוט כיצור נוכח ובעל ערך בפני עצמו.

המסר החינוכי הוא שקבלה אינה צריכה להיות תלויה בשם, בהגדרה או בזהות, אלא בנכונות להקשיב ולהכיל.

קנודסון, מ' (2008). **אריה הספריה**. איורים: ק. הוקס. תרגום: א' ארב. תל אביב: כנרת, זמורה-ביתן.

גיבור הספר **"קשה להיות אריה"** הוא ילד שחלם חלום בו הוא רוצה להפוך לאריה. החלום הזה היה נושא קבוע בשיחותיו עם חברו הטוב, ושניהם נהגו לדמיין יחד מה יקרה אם זה יתגשם: איך יפגשו מחדש, איך יזהו זה את זה, ואיך יתנהלו חייהם כשאחד מהם יהפוך לחיה עוצמתית כל כך.

אבל אז, באופן מפתיע, זה באמת קורה. הילד אכן הופך לאריה, ולמרבה ההפתעה, לא מדובר בהגשמת חלום קסומה, אלא בהתמודדות מאתגרת במיוחד.

הוא מגלה שהוא לא מסוגל לדבר אלא רק לשאוג; שהוא לא יכול לפתוח דלתות אלא רק להפיל אותן; שהוא לא מצליח להסביר לאמא שלו מה התרחש. בנוסף, אותו חבר שדמיין איתו הכול, לא מזהה אותו ואף לא מבין את הרמזים שהם קבעו מראש. זהו ספר שנון, מרגש ומעורר מחשבה מאת אורי אורלב.

אורלב, א' (2001). **קשה להיות אריה**. איורים: הילה חבקין. תל אביב: כתר.

נסו להיזכר בספרי ילדים נוספים, או במשלים שלמדתם סביב דמותו של האריה.

א. ציינו את שמות היצירות, הספרים ומחבריהם.

ב. בחרו בשתי יצירות (ספרי ילדים, סיפורים, משלים) וענו:

• איך מתואר האריה בכל אחת מהיצירות?

• איזה יש קשר בין צמות האריה באותן יצירות לבין צמות האריה בפסוק יֵשׁ כְּאֵיֹא יָקוֹם וְכִבְּאֹיֹי יִתֶּן שְׂאֵלֹא יִשְׁכַּב עַל מִיָּאֵל שְׁכַל וְכִסּוֹ הָאֵלִים יִשְׁתַּה. "מתוך ספרי במדבר, כ"ד, כ"ג?"